

Bijeenkomst rond: Competenties Kerkmusicus Anno Nu

Datum: 24 mei 2017

Plaats: Codarts, Kruislein 26, 3012 CC Rotterdam

Aanwezig: Arjan van Baest, Jack Gardeniers, Jeroen de Haan, Anje de Heer, Mark Lippe, Peter Ouwerkerk, Hanna Rijken, Cees-Willem van Vliet, André Vis, Harry van Wijk, Erik Zwiep

Schriftelijke bijdrage: Elske te Lindert, Wim Ruessink.

Met kennisgeving afwezig: Joop van Deuren, Mark Heerink, Elske te Lindert, Wim Ruessink, Marc Schaap

Onderdeel 1: De Vloer Op

- Bij wijze van 'opwarmer' vijf casussen, waarbij steeds twee (drie) deelnemers vanuit de onderstaande casusbeschrijvingen in gesprek gingen (5 minuten).

Casus 1: Interview

Persoon A is kerkmusicus van de St-Dingeskerk. Hij/zij wordt geïnterviewd door een journalist van de lokale krant, met oog op een vaste interviewrubriek over mensen die – maatschappelijk gezien - *bruggenbouwers* zijn. Persoon B is freelance journalist. Hij/zij focust vooral op *sociale cohesie* en wil graag weten hoe zijn gesprekspartners werken aan *verbinding*. Hij/zij is geen kerkelijke insider maar heeft zich goed voorbereid.

Casus 2: Cantor

Persoon C is cantor (niveau kerkmusicus I) en componist. Voor de wijkkerk van Zuidwest heeft hij/zij een nieuw ordinarium geschreven. Lang niet iedereen in de gemeente is blij met het resultaat. Dat is op zich niet erg, maar al eerder vielen C's nieuwe composities niet altijd even lekker. Er ontstaat enige onrust. De nieuwe kerkmuzikale composities weerspiegelen echter veel van C's liturgisch-muzikale idealen en overtuigingen. Persoon D is voorzitter van de kerkenraad, vanuit zijn/haar dagelijks werk gewend om met mensen en meningen om te gaan. Hij/zij gaat met C in gesprek.

Casus 3: Didgeridoo en basgitaar

E en F zijn oud-studiegenoten (kerkmuziek). Ze hebben beide een aanstelling als kerkmusicus. Eens in de zoveel tijd ontmoeten ze elkaar en wisselen ze ervaringen uit. E heeft in zijn kerk o.a. een aardige instrumentale groep bestaande uit een paar strijkers, een houtblazer en een mandolinespeler. Zo nodig speelt E zelf orgel/piano. Nu is er een nieuw stel in de kerk en zij willen graag meespelen. Hij speelt didgeridoo, zij basgitaar.

E raadpleegt F: hoe zou jij dit aanpakken?

Casus 4: Pioniersplek

Een kleine projectgroep is bezig met plannen maken voor een pioniersplek in Havenkapel. G sluit zich halverwege het proces bij de groep aan en voert een pleidooi voor een *kerkmuzikale* pioniersplek.

Casus 5: Fusie

Twee kerken/wijkgemeentes/parochies worden gefuseerd. Dat betekent o.a. dat er twee verschillende liturgisch-muzikale praktijken bij elkaar komen. Het betekent ook dat er slechts één van de twee kerkmusici door kan. Met beide worden uitvoerige gesprekken gevoerd. H en I gaan nu in gesprek met kerkmusicus J.

Onderdeel2: Vragen en stellingen

- *Negen (blokjes van) vragen en/of stellingen, waarop de aanwezig antwoord gaven via geeltjes.*
- *Inventarisatie, voor zover de tijd toeliet gezamenlijk en gevolgd door bespreking. De uitkomsten van de inventarisatie staan hieronder, volgens deze opzet:*
 - i. **Vragen/Stellingen**
 - ii. **Resultaat:** de verzamelde antwoorden/reacties van de geeltjes
 - iii. **Samenvattend:** bij wijze van analyse van de antwoorden/reacties
 - iv. **Uit de bespreking:** opmerken uit de plenaire bespreking

1. Ontwikkelingen:

- a. Wat zijn volgens jou de drie belangrijkste kerkelijke, liturgische en/of kerkmuzikale veranderingen in de afgelopen 15 jaar?
- b. Wat worden volgens jou de drie belangrijkste liturgische en/of kerkmuzikale veranderingen in de komende 7 jaar?
- c. Welke van deze ontwikkelingen moeten zonder meer tot uiting komen in de kerkmuziekopleiding?

Resultaat

a	○ aandacht voor enerzijds historiserende liturgie en liturgische muziek (bijv. evensong, gregoriaans) en anderzijds nieuwe vormen (bijv. Iona, Thomasvieringen, jazzvespers) ○ Einde van de onbetwiste rol van het orgel als begeleidingsinstrument ○ Liedboek 2013
b	● simplificering en verschraling van diverse aspecten in de liturgie: taal, theologie, muziek, symboliek ● toename van al dan niet betekenisvolle ritualiteit in publiek domein
c	○ Alle ontwikkelingen onder a; zoeken naar antwoorden/attitudes op ontwikkelingen onder b.

a	○ krimp & fusie ○ kerkmuzikale-liturgische verschraling ○ pluraliteit
b	● kerkmuzikale vergrijzing ● cross-over in allerlei vormen
c	○ cross-over ○ werken met onderscheiden leeftijdsgroepen

a	○ Kerkmuzikaal: De verschijning van de bundels <i>Zingend Geloven</i> en het <i>Liedboek 2013</i> ○ Liturgisch: Her-bezinning op 'hoe vieren wij?' ○ kerkelijk: Ontstaan PKN, en als gemeente kleur bekennen
b	● Als een kerk goed 'loopt' móeten er dan verandering optreden? Zo ja, wie bepaalt dat?
c	✓ Bewustwording van 'hoe vier je?' Want iedere denominatie heeft zijn eigen gebruiken, zingt zijn eigen lied

a	In protestants Nederland:

	○ Liedboek 2013 met daarin verschillende kerkmuzikale vormen ○ bloeiende praktijken met getijden-vieringen (Taizé, monastiek, Anglicaans) ○ bloei rondom specifieke genres
b	In protestants Nederland: ● een nieuwe aandacht voor rituelen en sacraliteit. Dat biedt kansen! ● aandacht voor niet strofische vormen ● aandacht voor mix (bricolage)
c	✓ Allemaal

a	○ niet inhoudelijke elementen: ▪ vergrijzing ▪ leegloop ○ de kerk heeft hierop geen antwoord ○ steeds minder professionals, wel amateurs die veelal minder geïnteresseerd zijn in een begrip als kwaliteit
b	
c	

a	○ fusie, sluiting ○ vergrijzing ○ raakvlakken met lichte muziek
b	● fusie, sluiting ● vergrijzing ● raakvlakken met lichte muziek
c	✓ De ouder wordende stem ✓ Lichte muziek

a	○ Liedboek 2013 ○ opkomst lichte muziek ○ in Geref. kerken (vrijg.): ontwikkeling van centraal naar decentraal
b	● In Geref. kerken (vrijg.): loslaten liedbundels, alles wordt gezongen en dat wordt mogelijk gemaakt door de beamer ● minder orgel ● inzien belang van bandcoaching
c	✓ bandcoaching - aandacht lichte muziek - arrangeren - kwaliteit uitvoering - geluidstechniek

a	○ vorming PKN (2003) ○ decentralisatie ○ Liedboek 2013
b	● implementatie Liedboek ● Reactie vd kerk op de veranderende maatschappij
c	✓ implementatie liedboek

a	○ democratisering ○ verbreding

	○ horizontalisering
b	● afname van kennis ● afname van betrokkenheid ● toenemende interesse?
c	✓ het wekken van interesse ✓ het omgaan met pluriformiteit

a	○ opkomst lichte muziekrepertoire ○ openheid gevraagd over artistieke keuzes
b	● lichte muziek ● kwaliteit loskoppelen van smaak ● diversiteit
c	✓ Allemaal

a	○ Liedboek 2013 ○ secularisatie – hoe daar mee om te gaan ○ individualisering
b	● houdt de kerkmusicus zijn formele status? ● minder kerkgangers, dus....
c	✓ dat kan nu niet vastgesteld worden

a	○ de vanzelfsprekendheid van het kerkbezoek ik verdwenen ○ steeds meer muzikale stromingen vinden hun weg naar de kerkdienst ○ de jeugd is verdwenen uit de kerk
b	● de muziek wordt steeds belangrijker. Via de muziek blijven de mensen komen ● steeds minder geld voor betaalde krachten, ook predikanten. Opleiden van lekenvoorgangers? ● Landelijk moet de kerkmuziek en liturgie weer op de kaar! Wat een absolute schande dat de kerkmuziek en liturgie verdwenen zijn uit het landelijk dienstencentrum van de PKN
c	

Samenvattend

a	○ opkomst lichte muziek/ verbreding/nieuwe vormen ///// /// ○ Liedboek 2013 ///// / ○ krimp/fusie/vergrijzing/leegloop/sluiting ///// / ○ decentralisatie, democratisering /// ○ kerkmuzikale en liturgische verschraling // ○ vorming PKN // ○ andere vormen van vieren / ○ herbezinning / ○ einde hegemonie orgel / ○ horizontalisering / ○ individualisering / ○ openheid over artistieke keuzes /	○ 8 ○ 6 ○ 6 ○ 3 ○ 2 ○ 2 ○ 1 ○ 1 ○ 1 ○ 1 ○ 1
b	● ritualiteit in het publiek domein, nieuwe mogelijkheden /// ● vergrijzing/fusie/sluiting /// ● lichte muziek /// ● verschraling, simplificering, afname kennis // ● status van de kerkmusicus, vakman of-vrouw // ● aandacht voor bricolage, cross-over // ● 'als het goed loopt, loopt het goed!' / ● aandacht voor niet-strofische vormen /	● 3 ● 3 ● 3 ● 2 ● 2 ● 2 ● 1 ● 1

	• loslaten liedbundels / • minder orgel / • implementatie Liedboek / • reactie kerk op veranderende maatschappij / • kwaliteit loskoppelen van smaak / • diversiteit / • muziek wordt steeds belangrijker (via muziek komen mensen) / • kerk laat (verantwoordelijkheid voor) kerkmuziek los /	• 1 • 1 • 1 • 1 • 1 • 1 • 1 • 1
c	✓ cross-over, bricolage, pluriformiteit //// ✓ lichte muziek /// ✓ liedboek 2013 /// ✓ Historiserende liturgie en liturgische muziek (evensong, gregoriaans e.a.) // ✓ omgang met ritualiteit in het publieke domein / / ✓ nieuwe vormen (Iona, thomasvieringen, jazzvespers) // ✓ interesse wekken, openheid artistieke keuzes // ✓ geluidstechniek / ✓ andere begeleidingsinstrumenten / ✓ antwoorden op verschraling en versimpeling / ✓ werken met diverse leeftijdsgroepen / ✓ de ouder wordende stem / ✓ bewustwording 'hoe vier je' / ✓ arrangeren /	✓ 4 ✓ 3 ✓ 3 ✓ 2 ✓ 2 ✓ 2 ✓ 2 ✓ 1 ✓ 1 ✓ 1 ✓ 1 ✓ 1 ✓ 1 ✓ 1

Uit de bespreking

→ ga uit van waarneming zonder beoordeling.

→ Er is een tegenstelling tussen krimp enerzijds en tegelijk meer aandacht voor de sacraliteit in de publieke ruimte anderzijds → dat zou een aandachtspunt kunnen zijn. Hoe ga je daarmee om? Weer een Mattheus Passion?

AANDACHTSPUNT: Gebeurt nu in ritual studies al: *sacred spaces*. Veel onderzoek op dit moment. In alle gevallen een hunker naar hoge kwaliteit. Of het nu over choral evensong gaat of een eo-jongerendag.

Verbinding leggen met activiteiten buiten de kerk – daar ligt een opening. Dit ook van buiten de kerk in de gaten houden.

Doel van de studies is advies bieden aan landelijke en plaatselijke kerken. Welke kwaliteiten vinden mensen wel in het publieke domein, en niet in de kerk. Dat geeft de kerk inzicht: daar moeten wij op insteken.

Bijv. Nav Hanna's Choral Evensong&pub – na -traject.

Als kerkmusicus ben je meer dan bewaker van kwaliteit. Daarnaast ben je ook degene die ruimte moet geven aan nieuwe initiatieven, een luisterend oor hebben, ruimte geven in plaats van tegenhouden.

Kerkmusicus moet ook coach zijn

Interculturaliteit in bijv. priesteropleidingen – veel buitenlanders volgen hier de opleiding;

2. Geef een waardering bij deze twee stellingen (1: totaal niet mee eens, 5:

helemaal mee eens):

- a. De kerkmuziekopleiding is een brede, algemene opleiding
- b. De kerkmuziekopleiding biedt ruimte voor (facultatieve) specialisatie(s)

Resultaat

a: 3x2, 3x3, 2x4, 3x5

b: 5x5, 4x3, 1x1, 1x2

opmerkingen:

- bij a (waardering 2): zou het moeten zijn maar is het niet;
- bij b (waardering 3): zou wel moeten
- bij b (waardering 5): wishfull thinking
- algemeen: doordat er een aanbod aan specialismen is, wordt het een brede opleiding

Samenvattend

→ uitkomst: brede basis, facultatieve opties. Wellicht latere opleidingsopties

Uit de bespreking

Is opleiding zoals ie nu is goed? Nee, zegt de een. Nou, zegt de ander, dat hangt af van aan welke kant van de tafel je zit (MLippe/HKU). Je bent gebonden aan de uren die je per student krijgt, nl. 86 pp. De één op één uren hakken er enorm in. Kijk ik naar die verhoudingen dan doen we het goed. HRijken&EZwiep/Codarts: dat is ook de indruk hier in Rotterdam. Algemene basis, maar ruimte voor facultatieve dingen (minor). Dus een breed aanbod en ruimte om aan te sluiten bij de specifieke wensen van de student.

In Utrecht sinds 2012 vast pop/jazz in de kerkmuziekopleiding plus de muziektheorie daarachter.

3. Welke specialisaties binnen de kerkmuziekopleiding zijn wenselijk?

Resultaat

- Lichte muziek ///// /// [8]
- Componeren/arrangeren ///// [5]
 - voor eigen huis. Want: wat heb je (cantorij?muziekgroep?beide?) Alle muziek is immers nog niet geschreven.... [zal ook nooit gebeuren ;]
- Piano /// [3]
- Kinderkoor/jeugdkoor /// [3]
- Koordirectie // [2]
- orgel // [2]
- Improvisatie / [1]
- bandleiding / [1]
- ensembleleiding / [1]
- Oog voor andere instrumenten en ander repertoire / [1]
- Cantor / [1]
- Koorbegeleiding / [1]
- Pastoraat [1]
- Management en psychologie (intermediair zijn en luisteren) / [1]
- Beleidsontwikkeling / [1]
- In alle richtingen aandacht voor sociale processen in kerkgemeenschap en voor ondernemerschap / [1]

Uit de bespreking

- Conservatoria Utrecht en R'dam:
 - HKU: studenten hebben directie, ensembleleiding (van bandcoaching naar strijkertjes) – als snuffeltraject (semester). Ook zijn er contacten met de Kathedrale Koorschool zodat ze in aanraking komen met kinderkoor. Mogelijkheid om al deze gebieden in masters op pakken.
 - Codarts: Sinds dit jaar een stage in de Laurenskerk en de complete praktijk aldaar.
 - HKU: stageplekken zijn ongelooflijk moeilijk te vinden/krijgen.
- Moet alles voor iedereen? Is het voor een organist uit de Geref. Gemeente belangrijk om Gregoriaans te leren? Sowieso is alles voor iedereen niet haalbaar.
- Juist met oog op het voorgaande – niet alles voor iedereen haalbaar – is er de *bachelor* als een brede basis waarin alles langs komt. En kerkmuziek als *master* (die je voor een deel zelf mag invullen, ook buiten het conservatorium). Daarna zijn allerlei specialisaties mogelijk.

4. Focus:

- a. Moet de focus van de kerkmuziekopleiding liggen op de praktische of op de theoretische kant?
- b. Noem twee argumenten die pleiten voor het tegenovergestelde antwoord.

Resultaat

- praktijk
 - 'Vader vergeef het hun want zij weten niet wat zij doen...'
 - liturgische kaders dicteren kerkmuzikale expressie
- Praktijk
 - Bij theoretisch goed onderlegd kun je verantwoord vormgeven
 - Kerkmuziek is meer dan muziek maken
- Praktijk
 - Zonder theorie geen praktijk
- Praktijk
 - Zonder theorie heb je geen visie
 - Zonder theorie heb je geen vakmanschap
- Praktijk
- Beide
 - Alleen praktisch: dan kun je alles
 - Alleen theoretisch: dan wéét je tenminste alles
- Beide
- Beide, met nadruk op praktische kant
 - Misschien kwaliteitsbewaking, 'angst' om kwaliteit in te leveren
- Beide even belangrijk
 - kerken verdwijnen
- Beide, in evenwicht
 - Een focus op het één of het ander levert een beperkt opgeleide kerkmusicus op
- Praktijk kan niet zonder theorie, maar de theorie moet ook vanuit de praktijk gevoed worden
- Het een kan niet zonder het ander
 - Geen specifieke argumenten voor een accent op een van beide. Hangt ook af van wat de student meebrengt.

Samenvattend

→ 4 x praktijk; 7 x beide

Uit de bespreking:

HBO'rs worden opgeleid met kennis in dienst van de praktijk. WO'rs worden opgeleid met betrekking tot theoretische onderlegging, doordenking, theorievorming

5. Formuleer jouw kerkmuzikale/liturgische context (in steekwoorden), en geef een of enkele kerncompetenties daarvoor aan.

Resultaat

- Veelklankig:
 - multi-instrumentalist, omnivoor repertoires, commitment, communicatief
- Klassiek-oecumenische traditie:
 - (kennis [theorie], uitvoeringspraktijk, kunnen samenwerken/enthousiasmeren/'vertalen', netwerken/PR/communicatie, veelzijdigheid)
- Lutherse traditie met oog voor kerkmuziek
 - gemeentezang, koorzang
- Zeer diverse maar leuke gemeente, waardering voor allerlei kerkmuzikale initiatieven
 - verbinden, ruimte scheppen
- RK, klassiek
- Kerkmuziek en liturgie geven aan predikanten en theologiestudenten:
 - brede kennis en muzikale capaciteiten
- Anglicaanse kerkmuziekpraktijk:
 - specifieke vormen
- Klassiek, kwaliteit op de eerste plaats:
 - goede opleiding
- Vooral Gregoriaans
 - kennis van dat notenschrift
- Vrijzinnig, open, kritisch, actief, zingend:
 - verbinden (op allerlei vlakken), visie hebben, communicatief zijn, (muzikale) overtuigingskracht
- Geref. Kerken (vrijg.), breed muzikaal aanbod, veel soorten liederen, veel soorten muzikanten:
 - aandacht/respect voor muziek in de kerk, goede contacten met predikanten, goede contacten met gemeenteleden
- Klassieke liturgie, muzikaal breed. Van *Graankorrel* tot *Bachcantate*.
 - Gedegen orgelspel en koordirectie zeer belangrijk. Ook contact maken en houden met de mensen. Muziek verbindt en dat gebeurt via degenen die de muziek uitoefenen.

Samenvattend

- ◆ Bijna 50/50: 'klassieke' liturgie en 'omnivore liturgie'
- ◆ Competenties overstijgen dit: contact, verbinding maken, ruimte scheppen, kwaliteit.

6. Geef een waardering bij deze stellingen: (1: totaal niet mee eens, 5: helemaal mee eens):

- a. De opleiding tot kerkmusicus is allereerst gericht op de muzikale uitvoeringspraktijk (in kerkelijke context);
- b. De opleiding tot kerkmusicus is allereerst gericht op het musiceren met allerlei mensen (in kerkelijke context).

Resultaat

a: 3 / 3 / 5 / 5 / 5 / 3 / 3 / 3 / 4 / 3 / 4 /

b: 2 / 5 / 5 / 5 / 2 / 3 / 2 / 5 / 3 / 3 / 2

Genoteerde opmerkingen

- a. is nu zeker zo, b. zou het meer moeten zijn
- vanuit a naar b, a primair
- b zou veel belangrijker gemaakt moeten worden.

Samenvattend

a: 6x3, 3x5, 2x4

b: 4x5, 3x2, 3x3

Uit de bespreking:

- Deze twee niet tegen elkaar uitspelen
- Het gevaar is dat men gaat denken: de kerkmuziekpraktijk is een praktijk met amateurs is, en *dus* kun je er in plaats van een vakman/-vrouw net zo goed een amateur op zetten.
- b komt boven op a!
- a. is wat het nu is, b. is wat het meer zou moeten zijn
- a. primair, en vervolgens vanuit a. naar b.

7. Verschillen de vereiste competenties van de amateurmusicus globaal van die van de vakmusicus? Zo ja, waar en hoe?

Resultaat

- Nee
- Nee
- Nee
- Nee, alleen het niveau verschilt
- Nee, voor wat betreft KMIII
- Nee. Globaal moeten beiden hetzelfde kunnen. Op intermenselijk niveau mag je zelfs even hoge eisen stellen
- Nee, in grote lijnen niet. Wel als het gaat om specifieke specialisaties (Gregoriaans/pop&jazz/14de-eeuste meerstemmigheid/kinderen etc)
- Nee. De vereiste competenties zouden gelijk moeten liggen. Verschil: niveau
- Lastig in algemene zin te beantwoorden. Afhankelijk van wat wil de amateur, wat is hij bereid te investeren, wat vraagt zijn kerk
- Ja, de professional moet kunnen aansturen, overzicht hebben. De amateur-musicus kan beter op één of enkele vakgebieden bekwaam zijn.
- Ja, de professional moet kunnen werken met professionele zangers en instrumentalisten
- Ja. Kerkmuziekpraktijk is meestal musiceren van amateurs o.l.v. professional. Of alleen orgel/piano: dan graag professional.
- Ja. Vakmusicus is opgeleid volgens Nederlandse en Europese kwaliteitsnormen

Samenvattend

7 x nee; 4 x ja; 1 x beide

Uit de bespreking

- Er is verschil in competentie en kunde.
- Ook verschil in benodigde vaardigheden.
- Het antwoord hangt af van je positie/verantwoordelijkheid.
- Hoe definieer je *amateur*? Die met bevoegdheid of die zonder?
- Ca. 60/70% van de kerkmusici is amateur zonder bevoegdheid (KMIII). Het zou een idee zijn om ook een IV te ontwikkelen, en zo van onderaf te bouwen. Korte cursus bijvoorbeeld...
- Omgekeerd: de kerk heeft ook behoefte aan topmusici

Algemeen: brede basis voor iedereen, specialisaties zijn mogelijk, afhankelijk van vaardigheden, mogelijkheden, tijd.

8. *Benoem enkele kernkwaliteiten die een kerkmusicus van nu en de nabije toekomst hoe dan ook moet bezitten.*

Resultaat

- improvisator, communicator, verbinden, organisator;
- een goed en inspirerend musicus zijn, organisatietalent, netwerker, betrokken;
- grote liefde voor muziek, artistieke kennis van liturgische en kerkmuzikale begrippen, parate kennis van de geschiedenis, bekwaamheid (orgelspel en/of koordirectie), communicatieve vaardigheden;
- communicatief vaardig, verbindend, breed muzikaal opgeleid;
- oog en begrip voor diversiteit, de wil om te ontwikkelen, flexibiliteit;
- of specialist in zijn vakgebied of breed kerkmusicus: gemeentezang kunnen begeleiden, gevoel voor liturgische situatie in eigen gemeente, kunnen omgaan met verschillende muziekstijlen, kunnen omgaan met zingende/spelende gemeenteleden, kennis van beschikbare kerkmuziek en/of kunnen arrangeren;
- verbinden, over eigen schaduw heen kunnen & durven springen;
- communicatief vermogen (inclusief luisteren!), improviseren/arrangeren, in specifieke gevallen een echte specialist;
- vakmanschap, ondernemerschap, communicatie;
- kundig, communicatief, verbindend;
- naast de muzikale basis enige liturgische kennis;
- sociale omgangsvormen, kennis van achtergrond en verleden op gebied van liturgie en kerkmuziek, kennis hoe 'visie' te kunnen ontwikkelen;
- goed musicus, sociaal mens, verbinder, niet te eng denken, over grenzen heen

Samenvattend

- communicatief vaardig: 7
- goed, artistieke kennis, bekwaam, specialist, vakmanschap: 7
- kennis: 5
- verbinder: 5
- diversiteit, flexibiliteit, omgang met verschillen, over eigen schaduw springen: 5
- organisator: 2
- improvisatie: 2
- Netwerker: 1
- ondernemer: 1
- arrangeren: 1

9. Geef een waardering bij deze stelling (1: totaal niet mee eens, 5: helemaal mee eens):

- a. Er moet verplichte Permanente Educatie voor de kerkmusicus komen.

Resultaat

5 / 3 / 3 / 2 / 5 / 5 / 3 / 5 / 4 / Ja, wel afhankelijk van op welk gebied na-/bijscholing / Deze stelling roept meer vragen op dan ik antwoorden kan geven / 1 (geen verplichting, wel mogelijkheid tot)

Samenvattend

4x5, 3x3, 1x4, 1x2, 1x1

→ nuancering, onderbouwing:

- ja maar afhankelijk van het gebied
- deze stelling roept meer vragen op dan antwoorden
- geen verplichting wel mogelijkheid

Uit de bespreking

- Kritische noot: er *moet*... En: wie gaat dat betalen.
- De hoge waardering (5) geeft mijn instelling weer, een intrinsiek gemotiveerde musicus die zich wil doorontwikkelen. Vanuit die optiek mogen kerkmusici wel wat meer gestimuleerd worden. Bijvoorbeeld door aanbod.
- Wij, kerkmusici, zijn eilandjes. En de kerk heeft niet door dat muziek haar meest verbindende activiteit is. Maar de PKN is meer calvinistisch dan luthers...
- Hoe vergroten we de zichtbaarheid van de kerk? Hoe kun je als kerkmusicus zichtbaarder worden?
- Zichtbaarder worden? We zijn als kerkmusicus wel zichtbaar: elke zondag (zaterdag). Alleen we worden pas gemist als we er niet zijn.